

ประสบการณ์ในการทำสมาธิ

Concentration development by experience

รศ.ดร.ประพันธ์ เศวตนันท์

สิ่งที่ผมจะบรรยายต่อไปนี้เป็นผลมาจากการปฏิบัติธรรมในช่วงเวลาราวสี่ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 จนถึงราวปี พ.ศ. 2531 การปฏิบัติธรรมในระยะเวลาดังกล่าวได้ดำเนินตามแนวสมถกรรมฐานเป็นหลัก โดยไม่มีความเข้าใจในเรื่องวิปัสสนากรรมฐานเลยแม้แต่น้อย ผมเข้าใจว่า การนั่งสมาธิเป็นผลให้ได้ปัญญาโดยอัตโนมัติ ตำราส่วนใหญ่ในเมืองไทยก็มักสอนในแนวดังกล่าว เมื่อผู้ปฏิบัติได้สมาธิเมื่อใด ถ้าต้องการได้ปัญญาให้ถอนมาพิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาในภายหลัง ซึ่งผมก็ได้ทำตามอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ดี ในตอนนั้นผมมีความคิดในส่วนลึกกว่า การปลงอนิจจังต่างๆ สามารถทำได้แม้ไม่ได้อยู่ในสมาธิ และดูจะได้ผลดีกว่าด้วยซ้ำไป แม้จะเกิดความลังเลสงสัยอยู่มากมายก็ตาม แต่แรงศรัทธาในพระพุทธศาสนามีมาก คิดว่าเราอาจได้คำสอนที่ไม่ถูกต้องมากกว่า ความคิดเช่นนี้กระตุ้นให้ผมเข้าสำนักปฏิบัติหลายต่อหลายแห่ง เพื่อต้องการจะรู้ว่า ธรรมะที่ถูกต้องขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า คืออะไรกันแน่

เหตุจูงใจในการปฏิบัติธรรมครั้งแรก เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2528 คือเพื่อนร่วมงานท่านหนึ่งได้ทำอัตวินิบาตกรรมโดยการยิงตัวตายในที่ทำงาน เพื่อนรุ่นน้องคนนี้เป็นโรคเครียดมานาน ได้ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลหลายครั้ง แต่ก็ไม่หายโดยเด็ดขาด สองสามปีก่อนที่เขาจะเสียชีวิต เขาเริ่มพูดกับใครไม่รู้เรื่อง ผมได้พยายามพูดคุยกับเขาเป็นประจำ เพราะทำงานอยู่ห้องใกล้เคียงกัน และยังได้เชิญให้เขามาที่ห้องวิจัยเพื่อพัฒนาชนบทซึ่งผมเป็นหัวหน้าโครงการฯ เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์หรือนั่งดื่มกาแฟพักผ่อนในช่วงเวลาสัก 10 โมงเช้าทุกวัน (ยกเว้นวันหยุดราชการ) เมื่ออาจารย์มาที่ห้องวิจัย ก็มักนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ และดื่มกาแฟเงียบๆ คนเดียว ไม่พูดจากับใครเป็นพิเศษ ผมจำได้ว่าวันที่เขาฆ่าตัวตายเป็นวันพฤหัสบดีซึ่งผมไม่ได้ออกไปดูเหตุการณ์ พอรุ่งขึ้นวันศุกร์ผมได้มาทำงานตามปกติ ระยะเวลาที่เขาเคยมาคือ 10 โมงเช้า ผมมีความรู้สึกที่อึดอัดมาก มีอาการคล้ายกำลังจะเป็นลม ตอนแรกคิดว่าตัวเองไม่สบายธรรมดา ระยะเวลาถัดมามีอาการแปลกๆ ปรากฏขึ้น คือเกิดความรู้สึกว่านี่ไม่ใช่ตัวเราหรืออย่างไร ในตอนนั้นมีเลขานุการ 2 คนนั่งใกล้ๆ กัน แต่ตัวเองกลับไม่สามารถพูดออกเสียงให้เขาช่วยเหลืออะไรได้ จึงได้พยายามสู้กับความรู้สึกของตัวเองอย่างสุดความสามารถ ตอนนี้มีความรู้สึกว่าตนเองกำลังถูกผีเข้าสิง ประมาณ 15 นาทีผ่านไป สถานการณ์เลวร้ายมากขึ้น ผมมีอาการตัวชาตั้งแต่ปลายเท้าขึ้นมาเรื่อยๆ และอารมณ์ที่ปรากฏดูเหมือนไม่ใช่ตัวเรามากขึ้นทุกที ตอนนั้นมีความกลัวจนเย็นเฉียบเข้าไปในจิตใจ เมื่อพยายามคุมสติรู้ว่าอะไรเป็นอะไรแล้ว จึงได้ผ่อนการต่อต้านลง และเปลี่ยนไปแผ่เมตตาแทน คือขอให้เขาไปสู่วิวที่สงบ สถานการณ์ค่อยดีขึ้นช้าๆ และผมรู้สึกดีขึ้นในที่สุด

อย่างไรก็ดี ผลที่ปรากฏต่อมาก็คือ จิตใจผมช้าชอกอย่างมากๆ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเอง หายไปเกือบหมด ใจสั้นอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมือนเดิม มีอาการหวาดกลัวโดยไม่มีเหตุผลเกือบตลอดเวลา ที่สำคัญมีเสียงปรากฏขึ้นในความรู้สึกขย่งให้ทำร้ายตัวเองเป็นระยะๆ ผมไม่สามารถพูดให้ใครเข้าใจได้เลย แม้แต่คนในครอบครัว ตอนนั้นผมมีความรู้สึกว่าธรรมชาติที่นั่นจะช่วยผมได้ ทั้งๆ ที่ในอดีตที่ผ่านมาไม่เคยมีความสนใจในเรื่องนี้เลย จึงสรุปได้ว่าการเข้าสู่แนวการปฏิบัติธรรมโดยการฝึกสมาธิ มีสาเหตุมาจากความต้องการช่วยเหลือตัวเองให้สามารถอยู่รอดได้เท่านั้น หนังสือธรรมะเล่มแรกที่ผมซื้อได้แก่ “ประสบการณ์จากสมาธิ – วิญญูญาณ” แต่งโดย แสง อรุณกุศล ตำราเล่มนี้เน้นการทำสมาธิที่จุดกึ่งกลางระหว่างคิ้วทั้งสองตามแนวทางของประเทศทิเบตซึ่งเรียกว่า “ตาที่สาม (Third Eye)” ผมยึดหลักการจากตำราเล่มนี้ นำมาปฏิบัตินานพอควร จนทำให้อารมณ์วิปลาสเช่นที่กล่าวมาแล้วบรรเทาลงไปมากที่สุด ผมจำได้ว่าต้องใช้เวลาทำสมาธิอย่างต่อเนื่องนานกว่า 3 เดือนโดยไม่ได้บอกให้ผู้ใดทราบแม้แต่สมาชิกในครอบครัว แม้อาการไม่สบายได้หายไปแล้ว แต่ผมได้ติดการทำสมาธิอย่างมากเหมือนคนติดยา ไม่ได้เลิกไป เพราะรู้สึกว่าสมาธิทำให้ใจมั่นคง และดูเหมือนว่า ตัวเรามีพลังจิตมากกว่าคนอื่น การทำงานมีประสิทธิภาพดีขึ้นมาก ในตอนนั้นเข้าใจว่า สมาธิภาวนานี้เอง คือ เส้นทางเดินแห่งพระพุทธศาสนา

ในระยะต่อมาผมได้อ่านหนังสือธรรมะมากมายแทบจะทุกสำนัก ใช้จ่ายเงินไปเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะหนังสือโลกทิพย์ อ่านตั้งแต่เล่มแรก คือเล่มที่ 1 ซึ่งเมื่อได้มาเรียนพระอภิธรรมในภายหลัง จึงได้ทราบว่า ตำราเล่มใดสอนถูก เล่มใดสอนบิดเบือน ได้โยนตำราทิ้งในถังขยะไปเป็นจำนวนมากเช่นกัน เนื่องจากไม่ต้องการเก็บเอาไว้ให้คนอื่นอ่าน อันจะทำให้พวกเขาเข้าใจผิดไปอีก เพราะผมมีแนวคิดที่ว่า ถ้ารู้ผิดแล้ว ผู้ไม่รู้เลยเสียจะดีกว่า ในการปฏิบัติสมาธิภาวนาได้ทำที่บ้านชั้นบนหน้าห้องนอนเป็นกิจวัตรประจำวัน เริ่มตีสองของทุกคืนใช้เวลาประมาณสองชั่วโมง ส่วนมากได้เน้นการนั่งสมาธิอย่างเดียว มีการเดินจงกรมน้อยมาก การนั่งสมาธิทำให้ได้สมาธิที่แนบแน่นดีกว่าการเดินมาก เพื่อให้ได้ความสงบมากขึ้น จึงได้ลงมาปฏิบัติชั้นล่าง ได้ถูกผีบ้านผีเรือนแกล้งเป็นประจำ คือ เวลานั้นสมาธิไปสัปดาห์จิตเริ่มเข้าวัจค์ จะรู้สึกว่ามิใครมาเป่าหูทางซ้ายบ้างทางขวาบ้าง บางครั้งเหมือนมีใครมานั่งใกล้ๆ ทำให้ไม่ได้สมาธิ บางคืนมีกลิ่นสารพัดไชยอยู่รอบตัว จนรู้สึกว่า เราไม่ได้อยู่คนเดียวเสียแล้ว จริงๆ แล้วในตอนนั้นกลัวมาก แต่ไม่ยอมแพ้ พยายามเอาสมาธิเข้าสู่ ภาวนาพุทโธฯ สำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้าง ภายหลังจึงเปลี่ยนมานั่งสมาธิชั้นบนเหมือนเดิม มีอยู่ครั้งหนึ่งจึงได้เห็นในนิมิตว่า ผีบ้านคือเทวดาประจำบ้าน เป็นหญิงสาววัยรุ่น แต่งตัวเป็นแบบคนโบราณ ใส่เสื้อคอกระเช้าสีขาว และบริเวณที่เราไปนั่งสมาธิคือ ที่ซึ่งเธอกางมุ้งนอนนั่นเอง

การนั่งสมาธิคืนละสองชั่วโมงได้กลายเป็นกิจวัตรประจำวันไปเสียแล้ว วันไหนได้สมาธิเร็ว ก็รู้สึกว่าคุณเองเก่ง สดชื่นไปตลอดวัน แต่วันไหนไม่ได้สมาธิก็ไม่ค่อยพอใจ คือ สังเกตได้ว่า ถ้าตั้งใจมาก มักจะไม่ได้สมาธิ การทำสมาธิเป็นประจำทำให้ใจนิ่งขึ้นมาก เมื่อก่อนหน้านี้เคยสูบบุหรี่จัดติดต่อกันมานานกว่า 20 ปีก็สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ เพราะได้อานิสงส์จากการนั่งสมาธิ เมื่อไม่ติดบุหรี่ก็ไปติดการทำสมาธิแทน ยอมรับว่า การทำสมาธิทำให้จิตใจเบิกบานมาก ทำงานได้ดีกว่าเดิม และยังได้นิมิตเป็นผลพลอยได้อีกมากมาย เช่น ครั้งหนึ่งพอจิตสงบก็รู้สึกว่าตัวเองมาเดินอยู่หน้าทำเนียบรัฐบาล (เคยทำงานที่ทำเนียบรัฐบาลมาก่อน) ขณะนั้นรู้สึกตัวเหมือนจริงทุกอย่าง เป็นเวลากลางคืนเพราะเห็นไฟเปิด แต่ไม่รู้ว่าตัวเองมาเดินทำไม เดินๆ ช่างกำแพงทำเนียบแล้วนึกอยากเข้าไปข้างใน พอนึกเท่านั้น ตัวลอยเห็นฟ้าข้ามกำแพงเข้าไปเลย เข้าไปเดินภายในทำเนียบรัฐบาลอยู่นานจนเบื่อ นึกอยากกลับบ้านก็ถึงบ้านทันทีเหมือนกัน อ้าวมาอยู่ในทำเนียบสมาธิเหมือนเดิม ในครั้งที่สอง มีความรู้สึกว่าตัวเองอยู่นอกบ้านในยามวิกาล เพราะคิดว่าได้ยินเสียงแมวกัดกัน ใจคิดจะไปห้าม เพราะแมวที่บ้านกัดกันรุนแรงมาก ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลไปเป็นจำนวนมาก แต่เดินๆ ไปไม่ได้ยินเสียงแมวร้องเลย มองขึ้นไปข้างบนคิดอยากรู้ว่าที่ชายบ้านมีอะไรนะ ตัวก็ลอยไปได้เลย เหาะได้สูงประมาณบ้านสองชั้น นานพอควร ยังคิดไปว่าทำไมคนไม่ตื่นมาดูเราเหาะนะ เช่นเดียวกับครั้งแรก พอนึกจะเข้าบ้านก็ถึงที่นอนเลย สองครั้งนี้เป็นนิมิตที่ชัดเจนมาก จนจำได้แม้กระทั่งทุกวันนี้ อ่านมาตรงนี้อ่าคิดว่าผมเหาะได้จริงๆ นะ เพราะแท้ที่จริงจิตกับกายไม่สามารถแยกกันได้ แยกกันเมื่อไรก็คือศพนั่นเอง แต่ที่เราเห็นอะไรเป็นเรื่องเป็นราวก็เพราะเราไปนำเอาสัญญาเก่ามาดูต่างหาก เหมือนเราดูรูปถ่ายเก่าเท่านั้นเอง อย่างที่หลวงพ่อบุทธธิบายไว้ว่า “ที่เห็นนั้นเห็นจริง แต่ที่เห็นไม่ใช่ของจริง”

ระยะหลังจากนี้ ผมได้สนใจสมาธิที่แนบแน่นมากกว่าเดิม มีความประสงค์จะได้อิทธิญาจิตแทนสมาธิแบบธรรมดา ซึ่งเป็นผลมาจากการอ่านหนังสือมาก ผมมีโอกาสอ่านหนังสือสอนวิธีฝึกสมาธิแบบแปลกๆ มากขึ้น จนได้ไปฝึกมโนมยิทธิที่สำนักพระฤาษีลิงดำที่ชอยสายลมหลายครั้ง ฝึกปฏิบัติเองก็มาก การฝึกมโนมยิทธิคือการฝึกให้มีฤทธิ์ทางใจ ว่ากันว่าถ้าฝึกสำเร็จจะสามารถถอดจิตออกจากร่างแล้วท่องเที่ยวไปในภพต่างๆ ได้ แต่ต้องได้ฌาน 4 เสียก่อน ในการฝึกมโนมยิทธิดังกล่าว ตอนนั้นยังไม่มีความรู้ในเรื่องพุทธธรรม คิดว่าการถอดจิตคงเป็นไปได้เหมือนกัน วิธีการคือ มีผู้ที่เคยฝึกมาก่อนมาคอยชี้แนะเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 10 คน ไม่คิดว่าเป็นเรื่องจริง จึงได้เลิกปฏิบัติตามแนวทางนี้ไปในที่สุด แต่ผมก็ยังสนใจการทำสมาธิเหมือนเดิม ผมติดสมาธิมากขนาดที่ว่าว่างตอนไหนเป็นต้องเข้าสมาธิ ผมใช้คำภาวนาเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ที่สำคัญคือ ได้ใช้คำภาวนาที่ยาวขึ้นทุกที เพราะสังเกตได้ว่า คำภาวนายาวๆ ทำให้ได้สมาธิเร็วดีมาก

ต่อมาได้สนใจคำสอนของลัทธิมหายานโดยเฉพาะเซนของญี่ปุ่น เพราะได้ไปญี่ปุ่นหลายครั้ง ไปนั่งดูธรรมชาติแล้วคิดพิจารณา เป็นการได้ปัญญาโดยการนึกเอา เช่นเน้นการถอนความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดๆ การนั่งในสวนหินญี่ปุ่น เป็นสิ่งที่ผมชอบมากที่สุด เพราะให้อารมณ์ที่สงบเยือกเย็นไม่อยากไปไหน ต่อมาได้สนใจการทำสมาธิเพื่อรักษาโรค ได้ไปเยี่ยมเยียนสำนักปฏิบัติที่มีการรักษาโรคด้วยสมาธิ การรักษาส่วนใหญ่เน้นให้คนใช้ทำสมาธิด้วยตนเอง เรื่องนี้คิดว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะเมื่อคนใช้ทำสมาธิ จิตของเขาอยู่ภายในกุศล วิบากดีย่อมส่งผลได้แน่นอน ที่สำคัญผมได้พิสูจน์ด้วยตัวผมเอง ในอดีตผมเป็นโรคประจำตัวหลายโรค แต่เมื่อทำสมาธิก็หายไปเกือบหมด เช่น โรคหืด โรคหวัดเรื้อรัง โรคกล้ามเนื้อ และโรคกระเพาะ เป็นต้น ที่สำคัญผมสามารถหยุดสูบบุหรี่ได้โดยเด็ดขาด ทั้งๆ ที่ได้สูบบุหรี่มาเป็นเวลาประมาณ 20 ปี (คือสูบตั้งแต่สมัยเป็นนิสิตจุฬาฯ ปีที่ 1) ในการปฏิบัติสมาธิภาวนาในระยะต่อมา ปรากฏว่า เวลานาฬิกาหายไปคราวละนานๆ ในระหว่างทำสมาธิ คือผมรู้สึกว่าคุณใช้เวลาเพียงเล็กน้อย เช่น 15 นาที แต่เวลาจริงกลายเป็นชั่วโมงสองชั่วโมง เป็นต้น มีอยู่ครั้งหนึ่งหลังจากอาหารกลางวัน ผมได้ซื้อหนังสือทำสมาธิมาใหม่เล่มหนึ่ง นำมานั่งอ่านที่โต๊ะรับแขกในห้องทำงาน (ขณะนั้นไม่มีใครอยู่ในห้อง) เมื่ออ่านได้ความก็ลองปฏิบัติทันที ตั้งใจว่าจะใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที เมื่อลองทำเสร็จแล้วผมเดินไปที่โต๊ะทำงาน พอดูนาฬิกาก็ตกใจ เพราะขณะนั้นเวลาบ่ายสามโมงกว่าแล้ว หมายความว่าเวลาหายไปไม่ต่ำกว่าสองชั่วโมง เรื่องเวลาหายไปนี่ตอนหลังมีบ่อยมากในระหว่างการทำสมาธิ คือผมรู้สึกว่าการทำสมาธิไม่นาน แต่ทำไมเวลาผ่านไปเร็วผิดปกติ เรื่องนี้ได้พยายามสอบถามหลวงพ่อบุญช้อยค์ ก็ไม่ได้รับคำตอบที่น่าพอใจ ตอนนั้นกลับคิดไปว่าตัวเองคงได้ฌานขั้นสูงแน่

ในการทำสมาธิปรากฏว่า มีนิมิตเกิดขึ้นมากมายทุกวัน ได้ไปในที่แปลกๆ แล้วนำมาเล่าให้แม่บ้านฟังเป็นประจำ ได้เคยพยายามฝึกการระลึกชาติ มีคำสอนของหลวงปู่่มั่นว่า การระลึกชาติเป็นไปได้ ท่านสอนว่าปฏิสนธิปิดบังความรู้ในชาติหนหลัง ถ้าเราสามารถทำสมาธิให้ทะลุปฏิสนธิได้ ก็จะเป็นบุคคลที่สามารถระลึกชาติได้ เรียกว่า “บุพเพนิวาสานุสติญาณ” เมื่อได้ฌาน 4 แล้วให้จ่ออารมณ์ไปในอดีตเรื่อยๆ จนถึงตอนเราเป็นเด็ก แล้วไต่ย้อนหลังไปอีกจนครั้งหนึ่งได้นิมิตเห็นว่าตนเองเคยมีพี่น้องหลายคน มองเห็นแม่นอนตายในห้องน้ำ เห็นบ้านแบบโบราณ เรื่องนี้ไม่ทราบว่าเป็นเท็จเพียงใด เคยได้นิมิตว่า พ่อที่เสียชีวิตไปด้วยโรคชราแล้ว มาชวนไปเกิดใหม่ แต่ตัวผมเองไม่ยอมไป ท่านว่ารอคุณแม่ไม่ได้แล้ว เพราะคุณแม่มีภูมิจิตสูงเกินท่านไม่มีทางได้พบกันแน่นอน ถ้าผมยอมไปสงฆ์ตัวเองคงได้ตายไปแล้วเหมือนกัน

ผมไม่เคยคิดออกอุตุรงค์มาก่อนเลย จนอยู่มาวันหนึ่งหลวงพ่อบ้านฝางจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผมไปเยี่ยมเยียนเสมอเมื่อออกไปทำโครงการพัฒนาชนบท ได้ถามขึ้นว่า โยมเคยออกอุตุรงค์หรือยัง ผมบอกว่ายังไม่เคย หลวงพ่อบอกว่าตอนนี้ถึงเวลาแล้ว ท่านได้มอบกอดส่วนตัวของท่านให้แก่ผม และนับตั้งแต่นั้นมาผมก็หาโอกาสออกอุตุรงค์เสมอเท่าที่จะเป็นไปได้นับครั้งไม่ถ้วน เพราะวิธีการปฏิบัติสมาธิภาวนาเพื่อให้จิตสงบนั้น สถานที่ห่างไกลผู้คนเป็นปัจจัยให้จิตสงบได้ดีมาก การออกอุตุรงค์ที่ได้มีประสบการณ์มี 3 แบบ ได้แก่ (1) อุตุรงค์ในที่ราบ (2) อุตุรงค์บนเขา และ(3) อุตุรงค์หน้าอวสุชัย แต่ที่จำได้แม่นมี 2 แห่งคือ ที่วัดดงตาก่อนทอง บริเวณวัดตั้งบนรอยต่อจังหวัดพิจิตรและพิษณุโลก วัดดงตาก่อนทองเป็นวัดของหลวงพ่อยี่ ปุณณะภาโส ท่านได้ถึงแก่กรรมภาพเมื่อปี 2515 นับอายุได้ถึง 120 ปีโดยประมาณ ณ ที่นี้เองที่ผมได้ทราบเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์เป็นครั้งแรก ซึ่งชาวบ้านได้เล่าลือกันมากกว่า หลวงพ่อยี่สามารถทำอะไรหลายอย่างได้มหัศจรรย์ เช่น เสกพระสมเด็จจากแป้ง บิณฑบาตตอนเช้าจากรุกขเทวดา เสกทองจากเหรียญเงิน หรือ เสกใบไม้ให้เป็นกบมาทำอาหารกินกันในวัดตอนกลางคืน แต่ตอนเช้ากลับกลายเป็นใบไม้ได้ ฯลฯ เรื่องเหล่านี้เล่าโดยชาวบ้านที่มีอายุ และล้วนมีประสบการณ์โดยตรง ทุกคนเล่าได้ตรงกันและมีศรัทธาในตัวหลวงพ่อยี่มาก ผมได้รับอาสาเขียนประวัติหลวงพ่อยี่ให้แก่วัด เพราะแม้ในหนังสือโลกทิพย์ก็ไม่เคยมีประวัติของหลวงพ่อยี่มาก่อน หลังจากนั้นไม่นาน หนังสือโลกลับจึงได้นำประวัติหลวงพ่อยี่ไปเผยแพร่ ซึ่งประวัติหลวงพ่อยี่ที่ผมได้ค้นคว้าได้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในหนังสือดังกล่าว ในส่วนตัวผมมีความเชื่อว่าอภิญญาเป็นเรื่องจริงแน่นอน เพราะแม้การได้อภิญญาจิตจะไม่ใช่ทางมุ่งสู่พระนิพพาน แต่ต้องยอมรับว่า ในสมัยพุทธกาลอิทธิปาฏิหาริย์ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างมาก

เมื่อได้พบหลวงพ่อบ้านฝางก็ได้ออกสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อนในเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ เพราะที่เคยได้ยินได้ฟังก็ได้ประสบการณ์ด้วยตนเองจากหลวงพ่อบ้านฝางทั้งสิ้น เช่น การทำสร้อยจากสายสิญจน์ การคว่ำพระในอากาศ เสกหมากให้เป็นลูกนิมิต เสกเมล็ดส้มในลูกส้มให้กลายเป็นพระเขียนชื่อเสื่อหลังรูปถ่ายใบแรกตบครั้งเดียวทุกรูปมีลายมือหมด โยนของหายไปในอากาศ รู้ใจคนรู้จักกรรมเฉพาะตัวซึ่งไม่มีใครรู้มาก่อน รู้เรื่องที่บ้าน ดักใจลูกเมื่อลูกศิษย์คิดไม่ดี เป็นต้น หลวงพ่อบ้านฝางได้บอกว่าการทำอิทธิปาฏิหาริย์ไม่ใช่เรื่องยาก อยู่ที่ความเพียรในการเจริญสมาธิประการเดียว และผู้ใดได้ปัญจมณาน (คือฌาน 4 ขั้นสุดท้าย) จะได้อภิญญาจิตแน่นอน แม้พระพุทธเจ้าเองถ้าไม่ใช่อิทธิปาฏิหาริย์ช่วยในการเผยแพร่คำสั่งสอนแล้ว การเผยแพร่ธรรมะจะเป็นไปด้วยความลำบากอย่างยิ่ง เช่น การเดินทางไปโปรดสัตว์ ซึ่งในสมัยนั้นไม่มียานพาหนะทันสมัยที่รวดเร็ว และถนนหนทางไม่สะดวกเช่นทุกวันนี้ ที่เรามีพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลมากมาย ก็เพราะพระพุทธรู้ว่า ควรสอนธรรมะข้อใดจึงตรงกับจิตหรืออุปนิสัยของผู้นั้น

การออกจุดงค์อีกแห่งที่จำได้ดี คือ การจุดงค์ที่ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่บนเขาถ้ำพระจังหวัดนครนายก เป็นเวลา 12 ชั่วโมง คือตั้งแต่ 6 โมงเย็นจนถึง 6 โมงเช้า เราเดินขึ้นเขาใหญ่ไปกัน 3 คน ตั้งแต่ห้าโมงเย็น คนหนึ่งเป็นเพื่อนอาจารย์รุ่นพี่ที่จุฬาฯ อีกคนเป็นคนนอกไม่สนิทนัก ในตอนนั้นแต่ละคนมีความชำนาญในการทำสมาธิมาก ที่พากันมาที่นี้ก็เพราะมีเสียงเล่าลือว่ามีเมืองลับแล และผู้ที่เข้าไปในเมืองลับแลจะทำได้โดยการทำสมาธิที่แนบแน่น เรามาถึงจุดหมายก่อนหกโมงเย็นเล็กน้อย ฟ้ามืดแล้วเพราะอยู่ในป่า ทั้งสามคนแยกกันไปคนละทางห่างกันพอเรียกได้ยิน ผมเลือกจุดปักกลดที่หน้าถ้ำฤๅษีตาไฟ มีรูปปั้นฤๅษีตาไฟอยู่ด้วย จุดปักกลดมีได้จุดเดียว ผมรีบปักกลดโดยเร็วเพราะกลัวจะมืดเสียก่อน เสร็จกิจแล้วเกิดปวดเบาต้องลงมาที่เชิงเขาหาห้องน้ำ ในป่าเขาห้ามไปเที่ยวถ่ายเบาตามต้นไม้เพราะเทวดาอาจโกรธเอาได้ กว่าจะหาห้องน้ำที่เชิงเขาได้ก็มืดมิดแล้ว เปิดประตูห้องน้ำเข้าไปพอฉายไฟตกใจเพราะมีแต่ตัวปาดเป็นร้อยตัวในห้องน้ำ ตัดใจถ่ายเบาเสียให้เสร็จๆ ไป แล้วรีบเดินกลับขึ้นเขา ตอนนั้นมีดสนิทแล้ว พรรคพวกที่มาด้วยกันเงียบไปหมดแล้ว ผมรีบเข้ากลดปฏิบัติภารกิจที่จำเป็นต่างๆ บนภูเขานั้นในป่านั้นเราไม่สามารถใช้ไฟฉายได้เต็มที่ เพราะถ้าฉายไฟทั้งนานจะมีงูมากินแมลงที่มาตอมแสงไฟ ในระหว่างปฏิบัติไม่สามารถออกมานอกกลดได้ เพราะกลัวเดินตกเขา ที่สำคัญห้ามใช้อริยาบถนอนโดยเด็ดขาด ถ้านอนอาจถูกแก้งจากพวกผีสงนางไม้ก็ได้ เพราะโดนกันมาแล้วส่วนมาก แต่ถ้าไม่นอนและเจริญสมาธิได้ดี อาจโชคดีมีเทวดาเชิญไปเที่ยวเมืองลับแลก็ได้ ก่อนปฏิบัติความที่กลัวมาก จึงขอให้เจ้าพ่อเขาใหญ่ช่วยคุ้มครองด้วย ซึ่งเจ้าพ่อเขาใหญ่ก็ได้ฉลองศรัทธาโดยเดินรอบกลดดูแลให้ตลอดทั้งคืน ผมต้องกำหนดเสียงเดินรอบกลดเป็นสมาธิแทนที่คำภาวนาพุทธตลอดทั้งคืนทีเดียว ตอนเช้าพรรคพวกที่อยู่ห่างออกไปล้วนกล่าวตรงกันว่า เมื่อคืนได้ยินเสียงเดินคิดว่าเป็นเสียงผมเดินจงกรม ซึ่งผมได้แจ้งให้ทราบที่ผมไม่เคยออกจากกลดตลอดคืน ผู้ที่เคยออกจุดงค์ในป่าจะรู้ว่า เสียงต่างๆ ที่ปรากฏรอบๆ ตัวนั้นน่ากลัวเพียงใด ไปไม่ตกเพียงหนึ่งไปก็อาจทำให้เราสะดุ้งตกใจกลัวไปได้

ส่วนการไปจุดงค์ที่สรวงซู้ยนั้น มักเดินทางออกจากกรุงเทพฯ ประมาณ 19:00 น. โดยรถยนต์ส่วนใหญ่ไปที่วิสุทธิมรรค สระบุรี และที่ป่าช้ากลางทุ่งจังหวัดชลบุรี ที่สรวงซู้ยวิสุทธิมรรคเราได้พบสิ่งมหัศจรรย์มากมายในระหว่างปฏิบัติธรรม โดยทั่วไปเมื่อเรามีความคุ้นเคยกับสถานที่แล้ว ความกลัวก็จะหายไป ในระยะหลังๆ ผมเองใช้อริยาบถนอนหน้าสรวงซู้ยสบายไปเลย ธรรมะที่ได้จากการปฏิบัติธรรมที่สรวงซู้ยคือ ความกลัวเกิดจากความไม่คุ้นเคย ถ้าคุ้นเคยแล้ว ความกลัวก็ไม่เกิดแก่จิต การปฏิบัติสมาธิภาวนาที่สรวงซู้ย ว่ากันว่าเพื่อให้ได้มรณสติพิจารณาความตายเป็นอารมณ์ โดยอาศัยการพิจารณาหลังการทำสมาธิเพื่อให้แจ้งแก่ใจว่า ชีวิตทั้งหลายนั้นเป็นอนิจจังทุกคนต้องตายทั้งสิ้น

ในช่วงเวลา 3-4 ปีที่ผ่านมาฉัน จะเห็นว่า ผมไม่ได้เรียนรู้อะไรเป็นชิ้นเป็นอัน นอกจากการ ได้สมาธิหัวเต่า ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนามีน้อยมาก ระยะเวลาเมื่อผมทำสมาธิจนอึดอัด ผม เกิดความรู้สึกว่า การปฏิบัติธรรมของผมที่ผ่านมาจะไม่ถูกต้อง อารมณ์โกรธไม่ได้น้อยลงเลย และดูเหมือนจะยิ่งมากกว่าเดิมเสียด้วยซ้ำไป ที่สำคัญการเจริญสมาธิภาวนาเพื่อให้ได้พุทธปัญญา ไม่สามารถทำได้ คือไม่ทราบว่าความรู้แจ้งเป็นอย่างไร เท่าที่ได้ปฏิบัติก็ได้แน่นิ่งๆ เอาเป็นหลัก ผม ได้อ่านและค้นคว้ามากก็จริง แต่เป็นการค้นคว้าในเรื่องสมาธิจิตเสียมากกว่า น่าเสียดายที่หนังสือ เกี่ยวกับพระอภิธรรมมีวางจำหน่ายไม่มาก พระสงฆ์ส่วนใหญ่ก็มักไม่ได้นำมาสอนให้แก่ฆราวาส หลายคนรู้จักคำว่าอภิธรรมในงานศพเท่านั้น ปัจจุบันผมเน้นการปฏิบัติโดยการกำหนดสติเป็น อารมณ์ปัจจุบัน และยังคงปฏิบัติสมาธิภาวนาอยู่เป็นประจำแต่ไม่ใช่เพื่อการได้อิทธิญาจิตเหมือน เมื่อก่อน บัดนี้ผมสามารถบอกได้ว่า การแสวงหาแนวทางแห่งพุทธะที่ถูกต้องได้สิ้นสุดลงแล้ว คือ แนวทางแห่งสติและสัมปชัญญะ เป็นแนวทางเพื่อให้พ้นทุกข์ชั่วคราว

(บทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในที่ใดมาก่อน เป็นต้นฉบับการบรรยายเรื่อง "สิ่งมหัศจรรย์ในชีวิตของข้าพเจ้า" ณ อภิธรรมมูลนิธิ ถนนพุทธมณฑลสาย 4 เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 7 มกราคม 2532 ประธานคณะกรรมการอภิธรรมมูลนิธิ ในขณะนั้นคือ พระอาจารย์บุญมี เมธางกูร)